

Vízellató katonák kiképzése

Magyar Rezső alezredes

Az 1987. év során megtörtént szervezeti változások sok egyéb körülmény, feltétel megváltoztatása mellett a műszaki alegységek vonatkozásában egy olyan változást is jelentettek, hogy az állásépítő és vízellató alegységek szervezetileg oda kerültek, ahol alaprendeltetésüknél fogva háborús körülmények között is alkalmazásra kerülnek.

Megítélésem szerint ezzel a megoldással egy sor problémát számoltunk fel, de ugyanakkor újabb megoldásra váró kérdések kerültek a felszínre. A korábbi struktúrában meg volt oldva a békeidőben folyó báziskiképzés, az alegységek folyamatos összekovácsolása, szakharcászati felkészítése és a területi kiegészítés elvéből kiindulva létrejött a szükséges „M” tartalék.

Korábbi tapasztalataim alapján nem volt egészen megnyugtatóan megoldva, begyakorolva a vízellató alegység átadása a HTP szolgálat részére. A tervekben, az elhátározásban természetesen szerepelt a velló. sz. átadása, de maga a végrehajtás nem volt különösebben gyakoroltatva. Ehhez persze az a körülmény is hozzájárult, hogy a *gyakorlatok vízellátási feladatai* a közegészség- és járványügyi rendszabályok betartásával meglevő és jó minőségű vízforrásokra támaszkodva kerültek megoldásra. Így a vízellató alegység a gyakorlatok idején a laktanyában őrszolgálati vagy a gyakorlaton komendáns feladatokat látott el. A jelenlegi helyzetben egyrészt csökkent a vízellató alegységek békelétszáma, ugyanakkor az „M” igény növekedett.

Az alacsony békelétszámnak pedig olyan vonzata is van, hogy csak a *vízellató eszközök* időszakos karbantartását biztosítja. Egy fő gépjárművezetővel és 1-2 fő vízellató katonával kiképzést folytatni nem célszerű. Ez az állomány ahhoz sem elégséges, hogy pl. az EVK típusú vízellató berendezést a gépjárműre fel-, illetve lemálhazza. Így ezeknek a katonáknak a szakkiképzését a II-III. időszakban – más beosztáshoz hasonlóan – a napi életbe beépített gyakorlati kiképzés keretén belül célszerű szintentartani. Ebből adódóan a vízellató katonák részére szervezett kiképzés I. időszakos korukban az MN KIKFF 0060/87. számú intézkedés 119. pontjának megfelelően Orosházán az MN 5581-nél folyik. Ez a kiképző központ – mint MN szintű bázis – folytatja az egyéb géptípusokra való felkészítés mellett az EVK, AUV-62 és a VFSZ-2,5 típusú víztisztító berendezésekre való felkészítést.

A kapacitás kihasználtsága vízellató katonák vonatkozásában jelenleg mintegy 40-50%-os.

Következésképpen meg van a lehetőség arra, hogy az igényeknek megfelelően a tartalékos állományt ki- vagy átképezzük. A gazdaságossági oldalát mérve a tartalékos

állomány kiképzésének a célja az, hogy minél rövidebb idejű szolgálattal teljesítsük a kiképzési célokat. Ehhez azt kell megvizsgálnunk, hogy mi az a minimum idő, amely a kiképzéshez elégséges. Mi az a *kiképzési cél*, amelyet el akarunk érni? A szükséges időtényező elemzése előtt célszerű azt is figyelembe venni, hogy a vízellátó rajparancsnok, laboráns vagy vízellátó katona egy és ugyanazzal a szakmai számmal fejeződik ki (05476). Tehát alkalmas mind a három beosztás ellátására. De melyik berendezésnél? A gyakorlati tapasztalatokból kiindulva a kiképzésben rejlő lehetőségek jobb kihasználásával célszerűnek látszott rugalmasabbá tenni a békeidőben való alkalmazást és az „M” szükséglet biztosítását. A cél érdekében a műszaki gépek vonatkozásában kialakítottunk egy olyan közel optimális párosítást, hogy a kezelőket munkaszervében eltérő, alvázat nézve közel azonos vagy azonos gépekre képezzük ki. A másik csoportosítás pedig az, hogy egymástól teljesen eltérő, de alacsonyabb bonyolultsági fokú gépeket párosítottunk. A tapasztalataink szerint a módszer bevált. Ez a megoldás biztosítja hosszútávon az alaprendeltetését nézve azonos, de szerkezetileg eltérő megoldású gépeknél a típusváltással járó béke- és „M” létszámszükséglet rugalmas biztosítását. Ugyanakkor a körvonalazott módszer békeidőszakban rugalmasan biztosítja a békehiányból adódó feszültségek kiküszöbölését, a termelékenység fokozását.

Mozgósítás szempontjából egyrészt megkönnyíti a szükséges szakmai számok kiválogatását, másrészt rugalmasabbá teszi a mozgósítás konkrét végrehajtását.

Ezt a rövid kitérőt azért tettem, hogy alátámasszam annak szükségességét, hogy a vízellátó katonákat is a meglévő és perspektívában rendszeresítésre kerülő eszközökre egyaránt célszerű kiképezni az ebből származó fentiekben körvonalazott előnyök miatt.

A vízsűrő berendezések típusától függetlenül elengedhetetlen a *vízkezelési alapprogramokkal való megismerkedés*, ezen keresztül a laboratóriumi vizsgálatok, vízkezelési eljárások elsajátítása. Mindegyik vízsűrő berendezéshez egyforma PHL-4 típusú hordozható büröndlaboratórium van rendszeresítve.

Az ülepítés, szűrés és vízkezelés vonatkozásában is hatásmechanizmusukban minimálisan eltérő vegyszereket alkalmazunk. Sajátos és egyedi az egyes vízsűrő típusok telepítési, üzemeltetési, karbantartási jellemzője.

Ez azonban önmagában tudatos cselekvésre, iható és az ihatóság kritériumainak megfelelő víz előállítására nem elég.

A báziskiképzésre vezényelt vízellátó katona a *szakkiképzés* során 60 h szerkezetani ismeret, 112 h igénybevétel és gépalkalmazás, 74 h technikai kiszolgálás kiképzést kap. Ez tisztán 61 nap szakkiképzés, ami gyakorlatilag 3 naptári hónapot jelent. Ez a tartalékos állomány vonatkozásában túlzott időigényt jelent. Ezért a kiképzés hatékonysága és az ésszerű takarékoság érdekében kialakítottuk azokat az időarányokat, melyek a sokoldalú felkészítettséget megítélésünk szerint biztosítják. Az alábbi táblázat az I. időszakos állomány és a tartalékos állomány kiképzésére fordított szakkiképzési órák összevetését tartalmazza.

Szerkezetani ismeret

Tárgykör megnevezése	I. id. áll. óraszám	Tartalékos áll. célszerű óraszám
1.	2.	3.
Műszaki gép jellemzése és alkalmazása	1	-

1.	2.	3.
Motortani alapfogalmak	1	-
Négyütemű Otto-motor	1	-
Kétütemű Otto-motor	1	-
Otto-motorok tüzelőag. és ellátó rendszere	1	-
Motorok légellátó rendszere	1	-
Motorok hűtőrendszere	2	-
Motorok kenőrendszere	2	-
Elektr. energia term. és tároló berendezés	2	-
Indító motorok és berendezés	2	-
Elektromos energiafogyasztók	2	-
Motorok gyújtóberendezései	1	-
Víz tisztítás technológiája	18	18
Víz tisztítás és tárolás	20	20
Műszaki gépek kisegítő felszerelése és tartozékai	6	-
Gépkezelők továbbképzése	6	-
Óraszám összesen	60	38

Tárgykör megnevezése	I. id. áll. óraszama	Tartalékos áll. óraszama
Gépigénybevételi szabályok	4	-
Közlekedésrendészeti szabályok	4	-
Bizt. techn. és környezetvédelmi szabályok	4	-
Szakgyakorlatok	76	76
Műszaki gép szállítása	6	-
Tanfolyam végi vizsga	18	-
Gépkezelők továbbképzése	10	-
Óraszám összesen	112	76

Technikai kiszolgálás

Tárgykör megnevezése	I. id. áll. óraszama	Tartalékos áll. óraszama
1.	2.	3.
Műszaki gépek vizsgálása	4	-
Kézi szerszám és műszer ism.	6	-
Motor és rendszerei	6	-
Elektromos rendszer	2	-
Víz tisztító berendezések	30	30

1.	2.	3.
Kézi munkagépek és szerszámok	6	-
Alkalmazás előtti ellenőrzés	2	-
Alkalmazás utáni ellenőrzés	2	-
Üzemeltetési kiszolgálás	4	-
Műszaki gépek javítási fokozatai	1	-
Időszakos technikai kiszolgálás	6	-
Tárolási kiszolgálások	4	-
Gépkezelők továbbképzése	10	-
Óraszám összesen	74	-
SZAKKIKÉPZÉSI ÓRASZÁM MINDÖSSZESEN	246	144

A szakkiképzésre fordított óraszámokat összevetve a tartalékos állomány az első időszakos állomány kiképzéséhez szükséges órák 58%-át használja fel. Ez összesen 24 hatórás kiképzési napot jelent.

A jobb időgazdálkodás és az általános kiképzési ágakból adódó kötelezettségek teljesítése miatt célszerű esetenként főleg a terepen vagy tábori körülmények között folyó kiképzést az MN KIKFF 0060/1987. sz. int. 10. pontja alapján napi 8 órában végrehajtani.

Ugyanakkor szükséges a megjelölt tárgykörökbe komplex módon beépíteni azokat a kérdéseket is, melyre külön idő nincs biztosítva.

Ideális lenne az a kiképzés, ahol csak szerves vagy szervesen kémiai foglalkozó tartalékosok kerülnének kiképzésre.

A gyakorlatban ilyen ideális összetétel tapasztalataim szerint soha nem valósult meg. Mivel az ideális összetétel nem vagy csak részben jön létre, így az elvárható színvonalú kiképzés érdekében az óra- és tárgykörelosztást ehhez kell igazítani.

A tárgykörök pontos tartalma a nyt. sz. 267/427. „Kiképzési Program a Magyar Néphadsereg szárazföldi csapataink műszaki katonái és alegységei kiképzéséhez”-ben megtalálható.

A cikkben említett vízsűrítő berendezésekkel kapcsolatos technikai adatok többek között megtalálhatók:

- Mú/114. Műszaki felszerelések fényképes kódjegyzéke;
- Mú/243. Műszaki szakutasítás a nem műszaki alegységek számára;
- Nyt. sz.: 21/462. „KÉZIKÖNYV a műszaki alegységek szakkiképzéséhez” című kiadványokban.